

**A Magyar Nemzeti Bank 8/2016. (VI.30.) számú ajánlása
a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításokkal kapcsolatos prudenciális és
fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról**

I. AZ AJÁNLÁS CÉLJA, ALAPELVEI ÉS HATÁLYA

A befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási szolgáltatások és a termékek értékesítése során a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) alapvető elvárása, hogy az ügyfél olyan egymással is versengő, ügyfél igényeket kielégíteni képes, etikus termékpalettával és közvetítőkkal találkozzon, mely képes növelni a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) biztosítási termékekbe vetett bizalmat, mely által hosszú futamidejű, stabil portfólió építhető ki. Az MNB ezen cél elérése érdekében ajánlásban fogalmazza meg a termékekkel, az értékesítéssel és a befektetések kezelésével kapcsolatos elvárásokat, melyek betartása minden piaci szereplő hosszú távú érdekeit szolgálja, növelve ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságát, és elősegítve a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazását.

A cél olyan elvárások, követendő jó gyakorlatok konkrét, akár példákön keresztüli megközelítése, amelyek segítségével jól körülhatárolhatóvá válnak az elfogadható, etikus, befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási termékpaletta tulajdonságai.

Az ajánlás kidolgozása során figyelembevételre került a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bit.), a teljes költségmutató számításáról és közzétételéről szóló 55/2015. (XII. 22.) MNB rendelet (a továbbiakban: TKM rendelet), a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítások esetén az ügyfeleknek történő tájékoztatás formájáról és tartalmáról szóló 33/2002. (XI. 16.) PM rendelet (a továbbiakban: PM rendelet), valamint a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról szóló 2014. november 26-i 1286/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet.

Az ajánlásban megfogalmazott elvárások

- a) a termékfeltételek és költségek kialakításakor az etikus piaci magatartás,
- b) a költségek kialakításával kapcsolatban az arányosság és ésszerűség,
- c) a teljes költségmutató (a továbbiakban: TKM) mértékénél a tisztességesség,
- d) a költségek, TKM értékek bemutatása során az érthetőség, összehasonlíthatóság, átláthatóság,
- e) az ügyfél tájékoztatása során a teljes körű, korrekt ügyféltájékoztatás,
- f) a befektetések kezelése, a kockázatkezelés és állománykezelés során a felelős biztosítói magatartás,
- g) az eszközalap¹ paletta kialakítása során az egyszerűség,

mint alapelvek mentén kerültek kialakításra.

Az ajánlás címzettjei a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 39. § (1) bekezdés i) pontja alapján az MNB pénzügyi közvetítőrendszer felügyeleti hatáskörébe tartozó, a

¹ amennyiben a biztosító termékeihez nem eszközalap, hanem befektetési alap kapcsolódik, úgy az ajánlás teljes terjedelmében az eszközalap alatt a befektetési alapot kell érteni.

Bit.-ben meghatározott azon szervezetek és személyek, amelyek tevékenysége a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási termékek terjesztésére és szolgáltatás nyújtására irányul.

II. TERMÉKEKKEL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSOK

Termékfeltételek

1. Elvárt, hogy a biztosító a szerződéseken érvényesített valamennyi költségelemet (levonást) a szerződési feltételekben olyan módon jelenítse meg, hogy azok fellelhetősége, illetve értelmezése, az ügyfél saját szerződésére való alkalmazása, számszerűsítése a szerződő félnek ne okozzon nehézséget.
2. Ajánlott, hogy a biztosító a szerződési feltételeiben úgy rögzítse a költségekre és díjfizetésre vonatkozó rendelkezéseit, hogy abból egyértelműen kitűnjenek a következők:
 - a) a felmerülő költségek jogcíme, mértéke, kötelező vagy döntésfüggő jellege;
 - b) a költségek elvonásának időpontja;
 - c) a költség levonásának módja (pl. befektetési egységek %-ban meghatározott mértékének levonásával vagy más módon);
 - d) a szerződés időtartama alatt nem változtatható költségek (pl. kezdeti költségek), valamint
 - e) arra vonatkozó figyelemfelhívás, hogy a díjmentes leszállítás időszakát követően történő díjfizetés helyreállítása esetében a szerződés díjának mértéke – az aktuális állapotnak megfelelő újrakalkulálás következtében – megváltozhat.
3. A biztosító a szerződési feltételekben vagy befektetési politikában oly módon határozza meg a szolgáltatás feltételeit, hogy egyértelműen rögzítsék, vállalnak-e tőke-, illetve hozamgaranciát, valamint tőke-, illetve hozamvédelmet. Elengedhetetlen, hogy az ügyféltájékoztató a feltételekkel konzisztens módon tartalmazza a fentieket arra is rávilágítva, hogy mely fogalom pontosan mit jelent. Önmagában az eszközalapokra vonatkozó befektetési politikában adott, tőke-, illetve hozamgaranciára, valamint tőke-, illetve hozamvédelemre vonatkozó tájékoztatás nem alkalmas a jogszabály által megkövetelt ügyféltájékoztató betöltésére, ezért elengedhetetlen, hogy a biztosító azt az ügyféltájékoztatóban figyelemfelhívó módon jelenítse meg. Ezzel összefüggésben követelmény, hogy a termék elnevezése ne sugalljon magasabb szintű védelmet, mint amennyit a szerződési feltételek alapján a biztosító valójában vállal. A termékhez kapcsolódó garancia, illetve védelem tartalmát, működését közérthető módon be kell mutatni.
4. A biztosító a szerződési feltételekben oly módon határozza meg a szolgáltatásnyújtás feltételeit, hogy – a kötvénnyel és az ügyféltájékoztatóval konzisztens módon – egyértelműen rögzíti a kockázatviselés kezdetét, valamint annak időtartamát. Amennyiben a szolgáltatás nyújtásának egészségi állapothoz kapcsolódó feltételei vannak, azokat a biztosító részletesen bemutatja.
5. Célszerű, hogy a biztosító a szerződési feltételekben oly módon határozza meg a teljesítés módját és idejét, hogy az valamennyi szolgáltatásra vonatkozó részletszabályt is tartalmazza.
6. Az MNB elvárja, hogy a biztosító minden, az adott termékhez kapcsolódó dokumentumot, de legalább a szerződési feltételeket, a termékhez kiválasztható eszközalapok befektetési politikáit, valamint a termékekhez kapcsolódó aktuális költségeket bemutató dokumentumokat mindenki számára tegye elérhetővé a biztosító honlapján.
7. Az életbiztosításokhoz kapcsolódó termékfeltételek esetében az MNB elvárja, hogy rendelkezzen tartalomjegyzékkel, felépítése legyen logikus, mely az ügyfél könnyebb megértését szolgálja.

Felszámított költségekkel kapcsolatos elvárások

8. Az átláthatóság elősegítése érdekében elvárt, hogy a biztosító a költségstruktúra kialakítása során törekedjen olyan átlátható struktúra kialakítására, amely segíti a szerződő feleket a megalapozott döntéshozatalban. A költségstruktúra kialakításakor, valamint az egyes költségek meghatározásakor elvárt, hogy a biztosító ügyeljen arra, hogy a költségek elnevezése, valamint a költségek elvonásának módja és gyakorisága világosan és egyértelműen legyen megfogalmazva az ügyfelek felé. Az átlátható költségstruktúra kialakítása csökkentheti a szerződések futamideje elején bekövetkező visszavásárlások magas darabszámát is.
9. Az MNB elvárása, hogy a biztosító törekedjen ésszerű számú költség felszámítására, mellyel előmozdítható a biztosítási termékek költségeinek könnyebb megértése. Az MNB elvárása, hogy a biztosító ugyanazon célra indokolatlanul ne számoljon el több típusú költséget. Nem támogatott például azon gyakorlat, ahol a biztosító visszavásárláskor a csökkentett visszavásárlási összeg felül további, egyszeri költséget számol fel (kivételek alól a kifizetés tényleges költsége pl. készpénzben fizetett szolgáltatás), illetve ha a megképzett tartalékokon arányosan felszámított befektetési költségen túl további fix összegű befektetési díj is felszámításra kerül.
10. Az MNB elvárja, hogy a biztosító az ügyfél számára a szerződési feltételekben egyértelműen különítse el a kockázati díjrészt, a díjbeszedéssel kapcsolatban felszámított díjat (mely lehet fix összegű, vagy díjarányos), valamint a megtakarítási díjrészre felszámított költségeket, melyek a kockázati díjakkal és a fix költséggel csökkentett biztosítási díj alapján kerüljenek meghatározásra és kimutatásra.
11. Az MNB elvárja, hogy egy típusú szerződésre vonatkozóan (minden esetben felmerülő, ügyfél döntésétől független kötelező díjak között) a fix díj egy összegben kerüljön meghatározásra, azaz egy szerződésre vonatkozóan ne kerüljön több fix költség is meghatározásra, mely nehezíti az összehasonlíthatóságot, és alkalmas lehet a költségek kicsinyítésére.
12. A megtakarítási díjrészrel kapcsolatban felszámított költségek száma maradjon ésszerű határok között, lehetőleg ne legyen három költségtípusnál több. Javasolt költségtípusok:
 - a) a szerződéskötés első éveiben felmerülő kezdeti típusú – közvetlenül a szerződés létrejöttével kapcsolatban felmerülő költségek, melynek transzparens elnevezése lehet a szerződéskötési díj vagy költség,
 - b) a vagyon kezelésével kapcsolatban felmerülő díjak, melynek javasolt megnevezése lehet a vagyonkezelési díj vagy költség,
 - c) valamint az igazgatási és működési költségekre felszámított díjak, melynek javasolt elnevezése lehet az adminisztrációs díj vagy költség, mely meghatározható vagyon vagy díj arányában is.
13. A 10. pontban elvárt költség meghatározási és kimutatási rend alól kivétel a kockázati díj az olyan típusú befektetési egységhez kötött (unit-linked) biztosítás esetén, melyben a kockázati díj alapja az aktuális számlaérték és a szerződés szerinti biztosítási összeg közötti különbség.
14. Az MNB elvárja, hogy a költségek mértéke minden esetben legyen ésszerű, az adott költséghez kapcsolódóan annak biztosítói ráfordításaival arányban kerüljön meghatározásra.
15. A további, az ügyfél magatartásától függő költségek (pl. tranzakciós, eseti költség) kialakítása során is elvárt, hogy a biztosító törekedjen a kevés számú és jól érthető költség kialakítására, melyek transzparensen, az ügyfél számára jól érthető formában kerüljenek bemutatásra.
16. A költségek felszámítása során nem támogatott olyan gyakorlat, mely alkalmas rejtett költségek felszámítására. Az MNB alapvető elvárása, hogy a biztosító a költséglevonás sorrendjét úgy alakítsa ki, hogy az átlátható és érthető legyen, bemutatása és a költségek elvonása során nem támogatott olyan gyakorlat, mely alkalmas az ügyfelek megtévesztésére.

17. Az MNB javasolja, hogy ha az ügyfél él a szerződéskötéstől számított 30 napos felmondás jogával, és ennek oka a biztosító rendelkezésére álló adatok alapján félreértékesítés következménye, úgy a biztosító tekintsen el az esetleges kötvény kiállítási díj megfizetésétől. A felszámított kötvény kiállítási díj kialakítása során is alapvető elvárás, hogy annak mértéke ésszerű és arányos legyen az elvégzett adminisztrációs feladatokkal.

Költségek megjelenítésével kapcsolatos elvárások

18. Az MNB elvárása, hogy a biztosító a termékhez kapcsolódó minden költséget és levonást elkülönülten, külön fejezetben vagy mellékletben, jól azonosíthatóan tüntesse fel a szerződési feltételeiben.
19. Az MNB elvárása, hogy a költségek 18. pontban elvárt helyen történő bemutatása minden esetben legyen teljes körű, tartalmazza a termékhez kapcsolódóan a tartam során felmerülő minden lehetséges költséget és elvonást, amelyet a biztosító az ügyféllel szemben érvényesíthet.
20. Az MNB elvárja, hogy a költségeket tartalmazó fejezetben, mellékletben kerüljön kiemelésre a termékhez kapcsolódó TKM értékek minimális és maximális mértéke egyszeri díjfizetésű termék esetében 5, 10 és 20 éves lejáratú tartamra, rendszeres díjfizetésű életbiztosítás esetében 10, 15 és 20 éves lejáratú tartamra.
21. A költségek mértékének bemutatása során alapvető elvárás, hogy annak terjedelme a kockázati díjak feltüntetésén túlmenően ne haladja meg a két A4-es oldalt, és a dokumentum kialakítása során a biztosító törekedjen az átláthatóságra és érthetőségre.
22. Az MNB elvárja, hogy a költségek mértékének bemutatásakor kerüljenek elkülönülten bemutatásra a kockázati díj, a beszédessel kapcsolatban felmerült díj, valamint a megtakarítási díjrészre felszámított költségek (szerződéskötési-, vagyionkezelési és adminisztrációs díj vagy költség), illetve az ügyfél magatartásától, döntésétől függő további eseti, tranzakciós költségek.
23. A költségek mértékének bemutatásakor az MNB javasolja, hogy a biztosító elsőként a kockázati díjakat és a beszédési díjat, majd a megtakarítási díjrészre felszámított további kötelező költségeket tüntesse fel, és ezt követően kerüljenek bemutatásra az ügyfél döntésétől függő további költségek. Amennyiben a termékhez kapcsolódnak bizonyos feltételtől függő jóváírások (bónuszok), úgy ezek mértékét a költségek bemutatását követően mutassa be a biztosító az ügyfél számára.
24. A kockázati díjak bemutatása minden esetben ésszerű, az általában választott összegre (pl. napi térítéses biztosítás esetén ezer forintra) történjen meg, életbiztosításokra vonatkozóan javasolt millió forintra kivetíteni ezeket a költségeket. Nem jó gyakorlat a biztosítási összeg túlzott elaprózása, például 1000 forintra kiszámított életbiztosítási díj.
25. A költségek mértékének bemutatása esetén az MNB elvárása, hogy amennyiben a költség fix költség, úgy összességében, amennyiben a díj vagy a vagyion arányában kerül meghatározásra, úgy százalékos formában tüntesse fel azt a biztosító a költségek ismertetésekor. A vagyion arányában felszámított költségek mértékének bemutatása során az MNB elvárása, hogy a biztosító minden esetben tüntesse fel annak éves mértékét százalékos arányban (a befektetett vagyionra vetítve) és a tényleges elvonás szerinti mértékben.
26. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a biztosító az ügyfél saját, egyedi szerződésére vonatkozó költségeket összességében (fix költségek és a díjarányos költségek esetében összességében, a megképzett tartalékokon arányosan felszámított költségek esetében százalékos mértékben) és ügyfélre szabott egyedi TKM segítségével, az ajánlattal egyidejűleg, vagy legkésőbb a szerződés létrejöttét igazoló dokumentum megküldésekor bemutatja.

27. Jó gyakorlat, ha a költségek mértékének bemutatását tartalmazó dokumentumban vagy mellékletben a biztosító megjelöli, hogy az adott költséghez kapcsolódó magyarázatok, fogalmi meghatározások a szerződéses feltételek mely pontjában találhatóak.
28. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a biztosító a nehezebben átlátható költségek esetén az ügyfél részére példán keresztül is illusztrálja az adott költség kiszámításának módját. (pl. kezdeti levonások, bónuszfelvonások).

TKM ajánlott mértéke

29. Az MNB elvárja, hogy a biztosító által terjesztett, rendszeres díjfizetésű, legalább 10 éves tartamra megköthető befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítások esetében a termékhez kapcsolódó, a TKM rendelet alapján számított TKM értéke eszközalapontként
 - a) 10 éves lejáratú időre a 4,25%-ot,
 - b) 15 éves lejáratú időre a 3,95%-ot,
 - c) 20 éves lejáratú időre a 3,5%-otne haladja meg.
30. A megképzett tartalékokon arányosan felszámított költségeket és az eszközalapok kínálatát olyan módon elvárt kialakítani, hogy a 29. pontban meghatározott TKM szint a döntően állampapírokat tartalmazó eszközalapokkal (ahol az állampapírok aránya közvetlenül vagy közvetve legalább 80%) és a nem összetett szerkezetű eszközalapokkal elérhető legyen.
31. Az MNB elvárja, hogy a biztosító semmilyen esetben ne váljon érdekeltté a szerződés eredeti lejáratá előtti megszűnésében, és ne támogasson vagy segítsen elő olyan ügyfélmagatartást, amely ezt elősegíti, például kezdeti időszakban vagy bónusz kifizetés előtti megszűnéskor.
32. Amennyiben
 - a) a biztosításhoz kapcsolódó eszközalap eszközösszetétele, vagy meghatározott tulajdonságai alapján összetettnek vagy komplexnek minősül és az átlagosnál magasabb hozampotenciállal rendelkezik vagy
 - b) tőke-, vagy tőke- és hozamgaranciát tartalmaz, vagy
 - c) a termékben lévő biztosítási kockázat ezt indokolja,a TKM eszközalapontként meghatározott mértéke a 29. pontban foglaltakhoz képest legfeljebb 1,5 százalékponttal lehet magasabb (a továbbiakban: TKM eltérés) (összesen tehát 10 éves lejáratú idő esetén legfeljebb 5,75%, 15 éves lejáratú idő esetén 5,45%, 20 éves lejáratú idő esetén pedig legfeljebb 5%).

Az eszközalap nem minősül összetettnek vagy komplexnek, ha a befektetéshez egy típusú eszköz párosul, kivéve, ha ez az eszközalap megfelel minden, a továbbiakban megfogalmazott elvárásnak. Az eszközalap átlagosnál magasabb hozampotenciállal rendelkezik, amennyiben a komplexitásából, vagyonkezeléséből eredő költségnövekedést meghaladva a várható hozam jelentősen eltérhet a kockázatmentes hozamtól. Az eltérést és annak okait számszerűsített módon ki kell mutatni és meg kell indokolni. Az eltérések indoklása során szükséges figyelemmel lenni arra, hogy a limit meghaladásának mértéke legyen arányban az adott eszközalapban rejlő többlet hozampotenciállal. Nem elfogadható olyan gyakorlat, ahol az eszközalap egy állampapír alapú eszközalap hozamától – melynek TKM értéke a meghatározott limiteken belüli – csak kismértékű hozampotenciál többletet produkálhat, míg a TKM eltérés mértéke ennél jóval magasabb, ezáltal az összhatást figyelembe véve, nagyobb kockázat mellett az ügyfél kevesebb reálhozamot érvényesíthet megtakarításán.
33. A rendszeres díjfizetésű élethosszig tartó biztosítás (whole life) esetében az MNB 15 éves tartamra számított TKM érték esetében várja el a 29. pontban megfogalmazott limitnek való megfelelést.

Amennyiben az élethosszig tartó szerződés 10. évre vonatkozó TKM értéke a 4,25%-ot (TKM eltéréssel 5,75%-ot) meghaladja, úgy a biztosító ezen szerződéseket csak abban az esetben ajánlja az ügyfélnek, amennyiben az ügyfélnek legalább 15 éves megtakarítási szándéka van.

Tartamközi TKM értékre vonatkozó elvárások

34. Az MNB elvárja, hogy a biztosító minden rendszeres díjfizetésű befektetési egységekhez kötött (unit-linked) 10 évnél hosszabb lejáratú tartammal rendelkező életbiztosítás szerződés esetében számítsa a 35. pontban meghatározottak szerint tartamközi TKM értékeket.
35. A tartamközi TKM a TKM rendeletben előírtak szerint eszközalaponként számítandó, ahol a biztosítás végső értéke (F_n) a minden költség levonása utáni visszavásárlási érték.
36. Az MNB elvárja, hogy a legalább 10 év feletti biztosítási tartammal rendelkező rendszeres életbiztosítások esetében a 10. évfordulóra és azt követően számított tartamközi TKM érték ne haladja meg a 6,25 százalékot.
37. A 32. pontban leírt esetekben a tartamközi TKM a fenti limiteket maximum 1,5 százalékponttal haladhatja meg.

Egyszeri díjfizetésű biztosításokra vonatkozó speciális szabályok

38. Egyszeri díjfizetésű szerződések esetében a TKM érték minden eszközalap összetétel esetén az ötödik biztosítási évfordulótól kezdve sem a lejáratnál, sem a visszavásárlásnál nem haladhatja meg a 3,5 százalékot. Az öt, vagy öt évnél rövidebb tartamú szerződések esetében ez a korlát a lejáratú TKM értékekre vonatkozik. Az egyszeri díjfizetésű szerződések esetében limittől való eltérés nem alkalmazható.

A TKM bemutatásával kapcsolatos elvárások

39. Az MNB javasolja, hogy a biztosító szerződési feltételeinek külön fejezetében szerepeltesse
 - a) a TKM fogalmát, használatának célját;
 - b) egy típuspélda bemutatását;
 - c) a figyelembe vett költségek leírását;
 - d) figyelemfelhívást arra, hogy a típuspélda feltevéseitől való eltérés a TKM értékének jelentős változását eredményezheti;
40. Az MNB elvárja, hogy az eszközalaponkénti TKM értékeket, valamint az ajánlott TKM értéktől megengedett mértékű eltérés esetén annak számszerű indoklását eszközalaponként jelenítse meg a biztosító az ügyfél számára.
41. Az MNB elvárja, hogy a rendszeres díjfizetésű szerződések esetében számított tartamközi TKM értékét, valamint az egyszeri díjfizetésű szerződések esetében a 38. pontban elvártak szerint számított TKM érték minimális és maximális értékét a biztosító a termékterveiben, vagy annak mellékleteként tartsa nyilván.

1. III. AZ ÜGYFELEK TÁJÉKOZTATÁSA

Szerződéskötés előtti tájékoztatás

42. Fokozottan szükséges az életkoruknál, élethelyzetüknél fogva érdekeiket csak korlátozottan képviselni képes ügyfelek hosszú távú teherviselő képességének és kockázatviselő hajlandóságának körültekintő felmérése. Ennek során a fogyasztók érdekeit előremutatóan támogatja, ha a szerződéskötést

megelőző tájékoztatás nyújtásakor a biztosításkötésben közreműködő eljáró ügyintézők fokozott figyelmet fordítanak különösen a nyugellátásban részesülő, a fogyatékkal élő, illetve a súlyosan beteg ügyfelek tényleges igényeire.

43. A fogyasztók védelme érdekében indokolt, hogy a biztosításközvetítő a jogszabályban meghatározott – a szerződéskötés előtti írásbeli, vagy az ügyfél ez irányú kifejezett hozzájárulása esetén tartós adathordozón történő – tájékoztatáson túlméntően kellő hangsúllyal hívja fel szóban is az ügyfél figyelmét arra, hogy kinek az érdekében jár el.
44. Amennyiben a hitelintézet és a biztosító közötti szerződés alapján bankfiókban történik a biztosításközvetítés, úgy szükséges, hogy a biztosító és a biztosításközvetítő főbb adatairól történő – a szerződéskötés előtti írásbeli, vagy az ügyfél ez irányú kifejezett hozzájárulása esetén tartós adathordozón történő – tájékoztatás mellett az eljáró ügyintézők figyelemfelhívó módon szóban is tájékoztassák az ügyfelet, hogy az adott ügylet tekintetében nem hitelintézeti, hanem biztosítási terméket értékesítenek. Az eljáró ügyintézők a biztosítás jellemzőire vonatkozó tájékoztatás során térjenek ki a biztosítási termék banki megtakarítási termékektől eltérő lényeges különbözőségére. Hívják fel a figyelmet, hogy az életbiztosítási szerződés nem banki betét, nem kamatkifizetés történik, hanem a befektetett megtakarítás után hozam érhető el, és számolni kell azzal is, hogy az ügyfél a megtakarításának egy részét el is veszítheti.
45. Annak érdekében, hogy az ügyfél számára leginkább megfelelő szerződést közvetítsék, a független biztosításközvetítők esetében fontos, hogy a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási piacon hozzáférhető, alternatívaként bemutatott termékeket, valamint azok jellemzőit dokumentáltan² rögzítsék. Ennek során szükséges, hogy az ügyfél igényeinek megfelelő, a fenti szempontok szerinti kielégítő mennyiségű termék bemutatását rögzítő dokumentum az ügyfélnek átadásra kerüljön. A többes ügynök esetében elvárt, hogy az ügyfél igényeihez igazodó, az általa közvetített versengő termékek közül kielégítő mennyiségű termék összehasonlítását tartalmazó dokumentum az ügyfél részére átadásra kerüljön. A többes ügynök tájékoztatásának, így az ügyfélnek átadott dokumentumban rögzítetteknek is az ügyfél befolyásolásától mentesnek, részletesnek kell lennie, mely a termékek összehasonlítását követően lehetővé teszi azt, hogy az ügyfél számára a legmegfelelőbb termék kerüljön kiválasztásra.
46. Annak érdekében, hogy az ügyfelek szerződéskötést megelőző tájékoztatására vonatkozó nyilatkozatok egyértelműen azonosíthatóak legyenek, a biztosító, a többes ügynök és a független biztosításközvetítő a szerződés megkötése előtt oly módon szerezzék be az ügyfél nyilatkozatát, hogy az alkalmas legyen a valóságnak megfelelő nyilatkozat rögzítésére. Ennek érdekében elvárt, hogy az ügyfél különböző nyilatkozatait rögzítő – papír alapú – dokumentumokat egymástól különválasztható módon, valamint a szerződési feltételek szövegétől és az ügyféltájékoztatóktól elkülönítetten kerüljön megszerkesztésre. A különböző nyilatkozatok egy lapon történő megtétele akkor megfelelő, ha az ügyfélnek lehetősége van megjelölni, hogy mely kérdés tekintetében teszi meg nyilatkozatát, vagy mihez nem adja hozzájárulását. Abban az esetben, amikor jogszabály a biztosító részére külön nyilatkozat-beszerzési kötelezettséget ír elő, a külön nyilatkozatnak más nyilatkozatokkal egy lapon történő szerepeltetése akkor elfogadható, ha az előbbi, jogszabályi követelménnyel érintett nyilatkozat külön aláírással való megtételének lehetősége biztosított. Elvárt, hogy a nyilatkozat egy aláírt példánya az ügyfél részére átadásra kerüljön, vagy távértékesítés keretében kötött biztosítási szerződés esetén a nyilatkozat, annak megtételét követően, a szerződési feltételekkel és egyéb tájékoztatásokkal egyidejűleg papíron

² Bit. 152. § (1) bekezdésében vagy az ügyfél ez irányú kifejezett hozzájárulása esetén a (3) bekezdésében meghatározott módon

vagy – tekintettel a szolgáltatás és a távközlő eszköz jellegére – más, az ügyfél számára hozzáférhető tartós adathordozón vagy elektronikus úton rendelkezésre bocsátásra kerüljön.

47. Akkor is szükséges a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra vonatkozó nyilatkozatok egyértelmű beazonosíthatósága, amennyiben a szerződéssel kapcsolatos elektronikus kommunikációhoz az ügyfél kifejezetten hozzájárult, és így a szerződéskötés előtti tájékoztatást elektronikus úton kerül részére átadásra. Erre figyelemmel elengedhetetlen, hogy az ügyfél tájékoztatásának megtörténte vonatkozó, elektronikus úton történő nyilatkozattétel során a 46. pontban foglalt elvárások – értelemszerűen – betartásra kerüljenek.
48. Az ajánlat és a szerződési feltételek kialakításakor a biztosító legyen figyelemmel arra, hogy az egészségügyi adatok beszerzéséhez, és az ilyen, személyes és különösen érzékeny adatok kezeléséhez való ügyfél-hozzájárulás bekérése kizárólag az erre rendszeresített külön nyilatkozatformulával történjen.
49. A fogyasztók érdekében az ajánlattételt megelőzően átadott dokumentumok – szerződési feltételek, termékismertető – oly módon legyenek megfogalmazva, hogy azok az ügyfél számára érthetőek, világosak, valamint könnyen értelmezhetőek legyenek. Különösen indokolt, hogy a biztosító törekedjen arra, hogy az eszközalapok befektetési politikájában foglaltakat világosan, egyértelműen, az ellentmondásokat kerülve fogalmazza meg.
50. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, hogy a biztosító a hátralévő idő, illetve az ügyfél életkora függvényében az életciklus szemléletnek megfelelően különböző modell portfóliókat hozzon létre, figyelembe véve az egyszeri és rendszeres díjfizetésű szerződések jellegét is, melyben különböző mérföldköveket (pl. 5 évenkénti) állít fel, ahol a modell portfólió összetételének, szerkezetének változtatását javasolhatja. Amennyiben a biztosító rendelkezésre bocsát ilyen anyagokat, akkor javasolt az értékesítés során és a befektetési döntések meghozatala előtt az ügyfél figyelmét felhívni a fentiekre, és segíteni annak ügyfél általi megértését.
51. Lényeges, hogy az ügyfél jóváhagyásával véglegesített ajánlaton a díjfizetési gyakoriság és a szerződés létrejöttéhez igazodóan megjelölt biztosítási évforduló a kötvénnyel vagy fedezetet igazoló dokumentummal és a biztosító birtokában maradó ajánlati példánnyal konzisztens módon, egyértelműen legyen meghatározva.
52. A biztosításkötésben közreműködő eljáró ügyintéző fektessen kellő hangsúlyt arra, hogy felhívja az ügyfél figyelmét a következőkre:
 - a) a szerződésnek nem csak befektetési, hanem biztosítási eleme is van, ennek ismertetése során térjen ki arra, hogy a biztosítási jelleg az ebből fakadó költségek levonását eredményezi;
 - b) ezek a termékek jellemzően az ügyfél hosszú távú befektetését igénylik, és az ügyfél általi befektetési kockázatviselés esetén – a termék jellemzőitől függően – tőkegarancia hiányában a befektetett tőke megtérülése sem garantált;
 - c) az eszközök, eszközalapok esetleges felfüggesztésének ügyfél oldalon bekövetkező negatív következményeire;
 - d) az előzményi egészségügyi adatok ismeretében a biztosítónak mely esetekben van lehetősége a szolgáltatását korlátozni, illetve a biztosítási szolgáltatást megtagadni (pl. ha a biztosítási esemény okozati összefüggésben van az előzetes betegségekkel);
 - e) amennyiben a biztosító szerződési feltételeiben vállalja, hogy hirtelen árfolyamesés bekövetkezése esetén az érintett (aktív) eszközalapban elhelyezett tőkeösszegeket átváltja a szerződéshez tartozó (passzív) eszközalapba azon az értékelési napon, amikor a hirtelen árfolyamesés bekövetkezik, úgy az az adott értékelési napon előálló veszteség realizálását jelenti;

- f) abban az esetben, ha az ügyfél él a szerződés létrejöttét igazoló tájékoztatástól számított 30 napos felmondási lehetőséggel, úgy a biztosítási szerződéssel kapcsolatban teljesített befizetésekkel történő elszámolás során az ügyfél viseli a befektetési egységek árfolyamváltozásából eredő kockázatot;
 - g) a felmerülő költségek jogcímére, mértékére, megfizetésének módjára;
 - h) a megalapozott döntés meghozatala érdekében a TKM értékéről való tájékoztatásra;
 - i) a hosszú távú kötelezettségvállalás egyben azt is jelenti, hogy a biztosítási szerződés visszavásárlása jelentős veszteség elszenvedésével járhat együtt;
 - j) a futamidőre, valamint az esetleges egészségügyi feltételekre.
53. Az MNB elvárja, hogy a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási termék terjesztése során eljáró ügyintéző – függetlenül attól, hogy a szerződéskötés előtti tájékoztatás nyújtására írásban vagy az ügyfél döntése alapján elektronikusan kerül sor – hívják fel az ügyfél figyelmét a szerződési feltételek és a szerződésre vonatkozó egyéb dokumentumok, nyomtatványok és nyilatkozatok, ajánlat aláírása, ügyfél által jóváhagyott véglegesítése előtti alapos áttanulmányozására, és annak fontosságára. Továbbá az eljáró ügyintéző biztosítson az ügyfél számára valós lehetőséget, valamint elegendő időt és nyugodt körülményeket a szerződésre vonatkozó dokumentumok, nyomtatványok, nyilatkozatok átolvasására, és a nyilatkozatok megtételére, valamint ajánlja fel, hogy válaszol az ügyfél esetlegesen felmerülő kérdéseire.
54. Indokolt, hogy az eljáró ügyintéző a hitellel kombinált befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási termékek értékesítését megelőzően felhívja az ügyfél figyelmét a következőkre: az ilyen típusú szerződések esetében a hitelt nyújtó előre rögzített időpontban (időpontokban) és összegben (összegekben) tartalmaz nagyobb összegű törlesztési ütemet (ütemeket), továbbá, – mivel az életbiztosítási szerződések lejáratí összege nem garantált, és a befektetés kockázatát az ügyfél vállalja – előfordulhat, hogy a biztosítási szerződésben megtakarított összeg kevesebb, mint a hitelszerződésben rögzített törlesztő részlet (jellemzően a hitel tőke része) és ilyen esetben a különbözetet az ügyfélnek önerőből kell pótolnia. Az igényfelmérés során az MNB elvárja, hogy az eljáró ügyintéző térképezze fel, hogy ennek a kockázatát az ügyfél hajlandó és képes-e vállalni.
55. Fontos, hogy az elektronikus úton történő ajánlattételt megelőzően az ügyfélnek lehetősége legyen az eljáró ügyintéző által elektronikusan kitöltött igényfelmérőben, valamint ajánlatban foglaltak megismerésére, azok tartalmának ellenőrzésére, és az azokban foglaltak elfogadására annak érdekében, hogy az ügyfél a szerződés megkötésére vonatkozó döntését megalapozottan hozhassa meg.
56. Fontos elvárás, hogy az eljáró ügyintéző az írásos tájékoztatást azzal tartalmilag összhangban lévő szóbeli magyarázattal egészítsék ki. Kiemelt jelentőségű, hogy a szóbeli ismertetés azonos tartalmú legyen az írásban átadott tájékoztatással. A biztosító és a független biztosításközvetítő rendszeresen vizsgálja meg az eljáró ügyintézői tájékoztatási tevékenységét, ellenőrizzék annak minőségét; a visszamérés eredményétől függően, eltérés esetén alkalmazzon – anyagi érdekeltségi rendszer alapú – szankciót az érintett eljáró ügyintézővel szemben.
57. A fogyasztók érdekeit támogató jó gyakorlat, ha a biztosító a szerződéskötést követően még a nyitva álló 30 napos felmondási időn belül rögzített telefonhívással (ún. „welcome call”), előre meghatározott kérdéssor alkalmazásával megbizonyosodik arról, hogy az ügyfél tisztában van a hosszú távon vállalt – akár rendszeres – kötelezettségeivel, valamint a biztosító ennek során meggyőződik arról, hogy az ügyfél ügyleti akaratának megfelelő feltételekkel jött létre a szerződés. Az MNB az alábbi esetekben mindenképp javasolja, hogy a biztosító „welcome-call”-al győződjön meg az ügyfél valós szándékairól:
- a) amennyiben a félreértékesítés gyanúja felmerül,

- b) éves vagy féléves díjfizetésű és az átlagosnál magasabb összegű szerződés esetén, ahol felmerülhet, hogy az ügyfél egyszeri megtakarítási igényéhez egy rendszeres díjfizetésű biztosítási szerződés került rögzítésre, és
- c) olyan élethosszig tartó (whole life) szerződés esetén ahol a termék 10 éves TKM értéke meghaladja az ajánlásban javasolt értéket, annak ellenőrzésére, hogy az ügyfél megtakarítási szándéka legalább 15 év.

A fogyasztók érdekeit támogató jó gyakorlat az is, ha a biztosító próbaügyletkötést végez preventív jelleggel. Javasolt, hogy a biztosító az elvégzett visszamérések eredményeit elemezze, értékelje, illetve amennyiben szükséges, jelezze azokat az értékesítési csatorna, illetve a termékfejlesztés részére a feltárt hibák kijavítása érdekében.

- 58. Az eszközalapok hozamáról történő tájékoztatás során, az ügyfél megalapozott döntése érdekében az eljáró ügyintézőnek szükséges kihangsúlyoznia, hogy az általa bemutatott hozamok múltbeliek.
- 59. Követendő magatartás, hogy amennyiben a hitellel kombinált befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítás szerződési feltételei opcionálisan biztosítási eseményként tartalmazzák a hitelszolgáltatási járadékot, a szerződésben meghatározott biztosítási eseményre a termék indulásakor – vagy azt követően – a pénzügyi intézmény és a biztosító között tényleges, együttműködésre irányuló háttér-megállapodás jöjjön létre annak érdekében, hogy a biztosító olyan feltételekben állapodjon meg az ügyféllel, amelynek teljesítésére fel van készülve mindkét fél.
- 60. Indokolt, hogy az eljáró ügyintéző a hitellel kombinált befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási termék értékesítése során felhívja az ügyfél figyelmét arra, hogy a hitelszerződés mellett a termék biztosítási része tekintetében egy különálló biztosítási szerződés megkötésére is sor kerül, mely – a hitel törlesztőrészletén túlmenően – külön (biztosítási) díjfizetési kötelezettséget jelent az ügyfél számára.
- 61. Ajánlott, hogy a hitellel kombinált befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási termékek szerződési feltételei, a záradékkal ellátott szerződéses dokumentáció, valamint az ügyfél által aláírt egyéb nyilatkozatok tartalmazzanak arra vonatkozó tájékoztatást, hogy a biztosító hogyan jár el azon ügyfél esetében, aki hitelkérelme elutasítása miatt kényszerűen rendelkezik biztosítással, és a hitelkérelem elutasítása miatt valójában a biztosítási termékre nincs is szüksége. Elvárt, hogy a biztosító a szerződési feltételek között rögzítse, hogy a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási szerződés a hitelszerződés létrejöttéhez igazodva, leghamarabb azzal egyidejűleg jöjjön létre. Elvárt annak rögzítése is, hogy amennyiben a hitelkérelem elutasítása miatt nem jön létre a hitelszerződés, úgy a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási szerződés sem jön létre.
- 62. Követendő jó gyakorlat, hogy a biztosító – az ügyfél tájékozott döntését elősegítendő – jogszabályon alapuló kötelezettsége teljesítése érdekében alkalmazott befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási feltételek legfontosabb paramétereit és a szerződés lényeges elemeit tartalmazó közérthető, átlátható, könnyen kezelhető (lehetőleg két-három oldalnál nem hosszabb) összefoglaló, kivonat kidolgozása és alkalmazása során az alábbi elvárásokat vegye figyelembe, és ezen dokumentumokat tegye elérhetővé a biztosításközvetítő számára:
 - a) a kivonatban szerepeljen az arra vonatkozó figyelemfelhívás, hogy a tájékoztatás nem tartalmazza teljes körűen valamennyi szerződési feltételt, illetve hogy azokról az ügyfél mely szerződési feltételekben tájékozódhat részletesen;
 - b) az olvashatóságot elősegítő (minimum 10 pontos) betűmérettel és átlátható nyomtatott kivitelezéssel készült összefoglaló, kivonat már a szerződéskötést megelőző, előkészítő szakaszban a szerződési feltételek mellett kerüljön átadásra az ügyfélnek.

A szerződés létrejöttéről történő tájékoztatás

63. A biztosítónak a szerződés létrejöttére vonatkozó – a szerződés létrejöttét követő 30 napon belüli – tájékoztatási kötelezettsége teljesítése során, az alábbi módon ajánlott eleget tenni a bizonyíthatósági és azonosíthatósági kritériumoknak:
- a) a biztosító a szerződés létrejöttéről szóló tájékoztatásra vonatkozó dokumentum személyes átadásakor szerezze be az ügyfél arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy a szerződés létrejöttére vonatkozó tájékoztatást megkapta, a kötvényátadó nyilatkozatnak tartalmaznia kell az ügyfél aláírását és az aláírás napjának dátumát;
 - b) a biztosító a szerződés létrejöttéről szóló tájékoztatásra vonatkozó dokumentum postai úton történő átadása esetén könyvelt küldemény alkalmazásával szerezze be a szerződést kötő ügyfél arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy a szerződés létrejöttére vonatkozó tájékoztatást megkapta;
 - c) a biztosító a szerződés létrejöttéről szóló tájékoztatásra vonatkozó dokumentum elektronikus úton történő megküldése esetén igazolja az ügyfél részére történő elküldésnek a tényét és időpontját, valamint a tájékoztatás megtörténtének igazolására az ügyfél általi megismerésnek a tényét és időpontját.
64. A szerződés létrejöttéről szóló tájékoztatási kötelezettség teljesítése során javasolt, hogy a biztosító az alábbiak figyelembevételével járjon el:
- a) amennyiben a biztosító a szerződést kötő ügyfelet – az általa aláírt – kötvényátadó nyilatkozattal tájékoztatja a szerződés létrejöttéről, a biztosító ezen tájékoztatáson túl már ne küldjön további, azonos tartalmú levelet az ügyfélnek, mivel ellenkező esetben – amennyiben a kötvényátadó nyilatkozat és a szerződés létrejöttéről szóló tájékoztató levél kelte eltér egymástól – nem állapítható meg egyértelműen az, hogy a szerződés létrejöttére vonatkozó tájékoztatásra valójában mikor került sor, és mikor nyílt meg az ügyfél felmondási joga gyakorlásának lehetősége;
 - b) elengedhetetlen, hogy a biztosító a szerződés létrejöttéről szóló tájékoztatás tudomásulvételére vonatkozó ügyfél nyilatkozatot tartalmazó dokumentumot akkor is megőrizze, ha a szerződéskötéskor független biztosításközvetítő működött közre;
 - c) lényeges, hogy amennyiben elektronikus úton keresztül kerül továbbításra a szerződés létrejöttéről szóló tájékoztatás, a szerződéssel kapcsolatos elektronikus kommunikációhoz az ügyfél kifejezetten járuljon hozzá.
65. Elvárt, hogy a biztosító a szerződés létrejöttére vonatkozó tájékoztatási kötelezettségét úgy teljesítse, hogy figyelemfelhívásra alkalmas módon, részletesen mutassa be a felmondási jog gyakorlásának lehetőségét. Ennek során a biztosító emelje ki az ügyfél részére rendelkezésre álló 30 napos határidő jogvesztő jellegét, a felmondási jog indokolás nélküli gyakorolhatóságát, a felmondás benyújtásának lehetséges módját és az azzal szemben támasztott formai követelményeket, illetve a felmondás azon következményét, hogy a szerződéssel kapcsolatban teljesített befizetésekkel történő elszámolás során az ügyfél viseli a befektetési egységek árfolyamváltozásából eredő kockázatot. Elengedhetetlen, hogy a szerződés létrejöttéről szóló tájékoztatás részletesen kitérjen arra is, hogy mekkora és milyen jogcímen merül fel az a költség, amit a biztosító szerződő által befizetett első vagy egyszeri díjból a szerződés felmondása esetén visszatart. Az előbbieken alapján tartózkodni kell az olyan gyakorlattól, amely szerint csupán utalás történik arra, hogy a szerződési feltételek mely pontja tartalmazza a felmondási jogra és annak gyakorlására vonatkozó rendelkezéseket, illetve a visszatartott költségek jogcímét és mértékét.

Szerződés tartama alatt szükséges tájékoztatás, ügyfél megkeresése

66. Az MNB elvárja, hogy az éves vagy féléves rendszeres díjfizetésű szerződések esetében az eseti díjból rendszeres díjra történő átvezetéskor legalább az első átvezetést megelőzően, lehetőleg az eredetitől eltérő csatornán keresztül a biztosító szerezzze be az ügyfél tranzakciót közvetlenül megelőző megbízását vagy megerősítését a tranzakció elvégzésére vonatkozóan. A havi és negyedéves díjfizetésű szerződések esetében a fentiekől eltérően elfogadható, ha az ügyfelet a tranzakciót követően értesíti a biztosító, azonban ebben az esetben javasolt a biztosítónak figyelemmel kísérnie, hogy történik-e rendszeres befizetés az ügyfél részéről. Amennyiben az ügyfél nem közvetlenül a biztosítóval történt kapcsolattartás során juttatja el az átvezetésre vonatkozó megbízását vagy megerősítését, illetve ha hosszabb ideig nem történt az ügyfél részéről befizetés, úgy javasolt monitoring hívásokkal biztosítani, hogy az ügyfél valós igényének megfelelően történt-e az átvezetés. Eseti díjról történő átvezetés során az ügyfelet tájékoztatni kell a rendszeres díjra történő átvezetés következményeiről. Nem elfogadható olyan gyakorlat, melyben az ügyfél a szerződéskötéskor felhatalmazást ad a tartam alatt az eseti díjak automatikus átvezetésére.
67. Támogatott gyakorlat, ha a biztosító, biztosításközvetítő a szerződéskötéskor és a tartam során előre meghatározott döntési pontoknál (például az életciklus szemlélet során felállított mérföldköveknél) rendszeresen megkeresi az ügyfelet, és tájékoztatja a befektetésével kapcsolatos információkról, valamint arról, hogy a szerződéskötés, illetve a portfólió összetétele továbbra is megfelel-e az ügyfél élethelyzetének, korának és igényeinek. Jó gyakorlat, ha a biztosító támogatja a befektetési lehetőségekre vonatkozó tájékoztatást, figyelembe véve az ügyfél élethelyzetét, céljait, valamint azt, hogy a biztosítási szerződés egyszeri, vagy rendszeres díjfizetésű termék.
68. Az olyan szerződéses ígervények, melyek az ügyfél számára egyes, a szerződésben kikötött feltételek teljesülése esetén a szerződés tartama során kerülnek jóváírásra a szerződő számláján, csak elkülönülten, a jóváírási feltételek és az esedékesség időpontjának megjelölésével alkalmazhatóak.

IV. ELVÁRÁSOK A BIZTOSÍTÓ BEFEKTETÉSEIRE, ÁLLOMÁNYKEZELÉSÉRE ÉS KOCKÁZATKEZELÉSÉRE VONATKOZÓAN

Befektetési politikáknak való megfelelés

69. A befektetési politikák tartalmának kialakítására vonatkozó általános alapelv, hogy azok tartalmi színvonala egyenletes legyen, illetve arányban álljon az eszközalap kockázataival és azok mértékével, valamint az eszközalapok szintjén feleljen meg a transzparencia és az összehasonlíthatóság elvárásainak.
70. Az eszközalap befektetési politikája tartalmi elemeinek kialakításánál célszerű tekintettel lenni az eszközalap jellegére.

Az eszközalap elnevezése

71. Tekintettel arra, hogy az elnevezéssel kapcsolatban a biztosító oldaláról értékesítési szándék, az ügyfél oldaláról pedig tájékoztatási igény merül fel, a biztosító által adott fantázianevek mellett javasolt, hogy a biztosító egy külön elnevezésben jelenítsen meg minden, az eszközalapra vonatkozó lényeges információt, amely során célszerű utalni a befektetések lényeges kockázataira, azok jellegére.
72. Szükséges szerepeltetni a legfőbb eszközcsoportok megnevezését a piacon általánosan elfogadott tartalommal, illetve ajánlott kitérni az eszközalap devizanemére, adott esetben a befektetések földrajzi és szektorális kitérteire.

73. Az elnevezés során figyelembe kell venni, hogy a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény és a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény számos, a befektetési alapokhoz kapcsolódó fogalmat véd, ezért a biztosítói eszközalapok elnevezésekor különös tekintettel kell lenni ezen elnevezés-védelmi szabályokra is.
74. A biztosítónak a saját eszközállomány nevében és elnevezésében – a befektetési célú alapoktól való megkülönböztetőség érdekében – minden esetben az „eszközalap” szót célszerű alkalmaznia.

Az eszközalap által vállalt kockázatok

75. Amennyiben (a befektetési politikán kívüli) egyéb, az ügyfélnek átadott dokumentum tartalmazza az alapvető kockázatok leírását, abban az esetben elegendő ezeket a felsorolás szintjén megjeleníteni a befektetési politikában.
76. Az egyes kockázatok definíciója alatt a piacon általánosan elfogadott tartalmat kell érteni.
77. A kockázatok leírása során a definíciók önmagukban történő szerepeltetése helyett ajánlott azt is kifejteni a befektetési politikában, hogy az adott kockázat milyen módon befolyásolhatja a szerződő befektetéseinek értékét.
78. A figyelemfelhívó jelleg erősítése céljából elvárt a nem szokványos kockázatokra vonatkozó szövegrészek kiemelése.
79. Elvárt, hogy a biztosító határozza meg a likviditási célból tartott eszközök minimális, maximális és megcélzott arányát, illetve jelölje meg a likviditási céllal tartott eszközök típusát is, feltéve, hogy az eszközalap esetében értelmezhető a likviditási célú eszköz kategória.
80. Az abszolút hozamú (total return alapú) portfóliókezelési stratégiák végrehajtása során törekedni kell arra, hogy – ellentétben a referenciaindexet követő portfóliókezelési stratégiával – az értéknövekedés ne kizárólag a kezelt portfólióra jellemző összetételű tükröző indexkombinációk értékalakulásától függjön, hanem a befektetés-kezelő elemző-előrejelző képességétől és a stratégia végrehajtása során alkalmazott taktikáktól is.
81. Az abszolút hozamú stratégiák esetében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a kockázatmegosztás mélységére.
82. Az MNB elvárja a biztosítóktól, hogy azon eszközalapok esetében ahol a tőzsdei árfolyam hatás mellett a devizaárfolyam kockázata is felmerül, ott a devizaárfolyam változásának hatása és kockázata külön is bemutatásra kerüljön.

Az eszközalappal kapcsolatos általános információk

83. Elvárt, hogy a befektetési politika térjen ki az eszközalap jellegével összefüggő minden lényeges információra.

Az eszközalap portfólió befektetési eszközei

84. Az egyes lehetséges befektetési eszközcsoportok esetében javasolt egyértelműen meghatározni azon értékpapír-típusok körét, amelyeket az eszközalap tartalmazhat.
85. Kiemelten ajánlott az olyan befektetés-kezelési szemlélet, amely alapján az eszközalap kezelője értékpapír típusonként (pl. részvény, kötvény) minél több fajta egyedi értékpapír tartására törekszik. Nem javasolt kizárólag egyfajta egyedi értékpapír tartása. Kivételt képeznek ez alól azok az esetek, amikor az egyedi értékpapír már eleve egy megfelelően diverzifikált portfólióra vonatkozóan tulajdoni-, illetve hiteljogviszonyt testesít meg, vagy mögötte összetett befektetési konstrukció áll, illetve amikor az eszközalap előzetesen meghirdetett célja kizárólag az adott értékpapír tartásával érhető el. A fenti

kivételes esetekben megengedett az egyfajta egyedi értékpapír tartása, amennyiben az ügyfél figyelmét erre a biztosító, biztosításközvetítő előzetesen felhívja.

86. Az MNB elvárja, hogy a devizakockázat csökkentése érdekében a biztosító tegyen elérhetővé olyan egyszerű szerkezetű eszközalapokat, melyek tartalmazzanak a fizetés pénznemében denominált állampapírokat, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat és részvényeket is.
87. Az MNB javasolja, hogy a biztosító az eszközalap kínálatát oly módon alakítsa ki, hogy azok mennyisége biztosítsa az ügyfelek részére a kockázati kategóriánkénti választás lehetőségét. Fontos, hogy az ügyfelek részére a választás lehetősége adott legyen a kockázati skála egyes fokozatai között, ugyanakkor az MNB nem tartja indokoltnak az azonos kockázati szintű eszközalapok nagyszámú – egyidejűleg történő – fenntartását.
88. Az MNB azt ajánlja, hogy amennyiben az ügyfél befektetési kockázatot visel, akkor a biztosító kínáljon életciklus szemléletű befektetési lehetőségeket. Az életciklus szemlélet megvalósításához szükséges megfelelő befektetési lehetőségek biztosítása, valamint kockázatcsökkentést megvalósító mechanizmus alkalmazása.
89. Az életciklus szemlélet megvalósítható egy időben változó kockázati profilú, előre meghatározott céldátumra optimalizált eszközalappal (céldátum-eszközalap), illetve különféle kockázati profilú eszközalapok kombinációjával is.
90. Az MNB azt ajánlja, hogy céldátum-eszközalap esetén a biztosító az ügyfélnek pontosan mutassa be az alábbiakat:
 - a) kiknek ajánlja a terméket és milyen indokok alapján,
 - b) milyen időpontra optimalizálja a hozamot,
 - c) milyen az induló befektetési szerkezet, ez hogyan és mikor változik,
 - d) milyen következményekkel jár az eszközalap elhagyása.

Az eszközalap portfólió hozammérése

91. Hozamvédett, illetve hozamgarantált eszközalapok esetében indokolt, hogy megállapítható legyen az eszközalap befektetési politikájából, hogy a befektetési kockázatot melyik fél milyen módon viseli, azt is tekintetbe véve, hogy a hozamgarancia mértéke feletti hozamrészt illetően az ügyfél viseli a befektetési kockázatot. Kiemelten ajánlott, hogy a biztosító a Bit. szerinti tőke-, illetve hozamgarancia, valamint tőke-, illetve hozamvédelem fogalmakat valamennyi dokumentumban megfelelően, konzisztensen definiálja, elősegítve ezzel az ügyfelek teljes körű, egyértelmű és pontos tájékoztatását.
92. Hozamvédett, illetve hozamgarantált eszközalapok esetében kiemelten elvárt, hogy a biztosító a befektetési eredmények tekintetében csak úgy vállaljon az ügyfele részére hozamgaranciát vagy hozamígéretet, ha azokat hozamgarancia esetén a jogszabályban lefektetett biztosítékokkal biztosítja, hozamígéret esetén pedig egyrészt (reális) befektetési politikával alátámasztja, másrészt az ügyfelet a konstrukcióról részletesen tájékoztatja. Hozamígéret esetén szükséges, hogy a biztosító a befektetési politikában meglévő, az ügyfél befektetési kockázati körében maradó – a hozamígéret teljesítését feltételelessé tevő – kockázatokra az ügyfél figyelmét kifejezetten és figyelemfelhívásra alkalmas módon felhívja. Ennek során figyelemmel kell lenni arra, hogy jogszabály a „hozamgarancia,” illetve „hozamígéret” kifejezéseknek nem ad speciális tartalmat, azok értelmezésénél a szavak általánosan elfogadott nyelvtani értelmezéséből kell kiindulni, figyelemmel arra is, ahogy az ügyfél ezen kifejezéseket értheti. Előbbiek miatt a biztosítónak különös figyelmet kell fordítania, hogy az ügyfél hozamígéret (hozamvédelem) esetén is egyértelműen tisztában legyen a biztosító ez irányú szerződéses kötelezettségvállalásai terjedelmével, korlátaival.

93. A unit-linked portfóliók (eszközalapok) teljesítménymérésekor kiemelt szerepe van az összehasonlíthatóság elvének. Erre való tekintettel javasolt figyelembe venni a teljesítmény mérésének egységes meghatározását szolgáló nemzetközi GIPS sztenderdeket.

Speciális esetek: eszköz(ök) teljesítményéhez kötött, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (equity linked notes)

94. Gyakorlat az olyan eszközalapok létrehozása, amelyek a tőke-, illetve hozamvédelem biztosításán túl az ügyfelek számára lehetővé teszik a részvény-, illetve árupiac teljesítményéből való részesedést is. A biztosítók ezt a lehetőséget jellemzően az ún. equity vagy equity index-linked note konstrukcióval, azaz valamilyen eszköz(kosár), jellemzően részvényindex teljesítményéhez kötött, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok vásárlásán keresztül érik el. A megfelelő szintű ügyféltájékoztatás és transzparencia érdekében javasolt, hogy a biztosító az értékpapír kockázati pozícióból eredő kockázatokra is hívja fel az ügyfél figyelmét az eszközalap befektetési politikájában. Ennek során célszerű az ügyfelet tájékoztatni arról, hogy milyen módon részesül az eszközök teljesítményéből, illetve mi a teljesítményből való részesedés elszámolásának alapja.
95. Elvárt, hogy a biztosító a 94. pont szerinti tájékoztatáson belül különösen arra is térjen ki, hogy az ügyfél az eszköz(ök) teljesítményéből korlátlanul részesedik-e, vagy létezik felső plafon, egyéb korlátozás a hozamrészesedést illetően.
96. Tekintettel arra, hogy az ügyfél számára megállapított hozamot jelentősen befolyásolhatják az elszámolás alapjául szolgáló, különböző időpontokban, időszakokban megfigyelt, illetve különböző feltételek mellett számított eszközalap-portfólió értékek, a biztosítónak bele kell foglalnia ezen időpontokat, időszakokat, illetve feltételeket is az eszközalap befektetési politikájába.
97. A konstrukció jellegéből adódóan általában klasszikus értelemben vett stratégiai eszközösszetételről nem lehet beszélni, így amennyiben ezen eszközösszetétel a konstrukció futamideje alatt változatlan, úgy javasolt a biztosítónak, hogy a jelen ajánlásban leírt, eszközallokációra vonatkozó javaslatokat és a hozamszámítási módokra, referenciaindex meghatározására vonatkozó ajánlásokat a konstrukció jellegének megfelelően alkalmazza.
98. A biztosító, illetve – a vagyonkezelési tevékenység kiszervezése esetén – a vagyonkezelő mindenkor törekedjen az eszközalapok befektetési politikájában foglaltak betartására, különös tekintettel a megcélzott eszközösszetételre. Kiemelten fontos elvárás, hogy a biztosító törekedjen a kiszervezett portfóliókezelési tevékenység folyamatos ellenőrzésére, beleértve a meghatározott limitek teljesülésének ellenőrzését, illetve azok mielőbbi helyreállítását, valamint az egyes eszközalapok unit árfolyama, valamint referenciaindexük alakulásának összemérését.
99. Az MNB elvárja, hogy az ügyfél eszközeinek befektetése során a biztosító törekedjen a legkedvezőbb végrehatás mellett a legjobb eredmény elérésére, és ennek keretében a biztosító a vagyonkezelőtől kapott jutalékot az adott eszközalapon jóváírja annak érdekében, hogy az intézményi befektetés során keletkezett előnyök ténylegesen az ügyfelet illessék. A jutalék jóváírási ajánlás vonatkozik a külföldön bejegyzett vagyonkezelőtől, a biztosító által forgalmazott külföldi eszközalapok után valamelyik külföldi entitásnak (kapcsolt vállalkozásnak) kifizetett jutalékokra is.

A közzétett nettó eszközértékekkel, unit árfolyamokkal, továbbá azok számításával kapcsolatos elvárások

100. Ajánlott, hogy a biztosító, a biztosító vagyonkezelője, illetve letétkezelője közül legalább kettő számítson nettó eszközértéket (amennyiben az eszközalap egységnyi árfolyama a mögöttes befektetési alap árfolyamával nem egyezik meg), továbbá szükséges, hogy a kalkulált értékek minden értékelési napra vonatkozóan egyeztetve legyenek. A letétkezelő, vagyonkezelő és a biztosító közötti

szerződésben vagy a biztosító vonatkozó belső szabályzatában szükséges rögzíteni a nettó eszközértékek eltérése esetén alkalmazott eljárási rendet. Az eljárási rend kialakítása során fontos, hogy megjelölésre kerüljenek a határidők, illetve a felelősök, azaz hogy kinek a feladata jelezni az eltérést (általában a letétkezelő), az, hogy esetlegesen mely számítást tekinti a biztosító mérvadónak, valamint, hogy mennyi idő alatt szükséges korrigálni a nettó eszközértéket, unit árfolyamot, illetve – amennyiben a hiba később derül ki –, hogyan kell eljárni az ügyfelek egység számláinak tekintetében. Kiemelt szempont az eljárási rend kidolgozása során, hogy rögzített legyen a hibák észlelését követően azok feltárásának menete (milyen időszakot, hány szerződést érint, mekkora mértékben), továbbá amennyiben a hiba nagysága és pénzügyi hatása indokolja, javasolt a felső vezetés, illetve belső ellenőrzés informálása is annak érdekében, hogy a megfelelő intézkedés minél rövidebb időn belül megvalósítható legyen.

101. Elvárt, hogy amennyiben a biztosító internetes honlapján tesz eleget befektetési egység árfolyam- és nettó eszközérték-közlési kötelezettségének, a közzétett adatokat minden értékelési nap alkalmával frissítse, és ezt tegye az ügyfél számára láthatóvá az utolsó frissítés dátumának feltüntetésével. Az adatsorok historikus értékeinek feltüntetése is indokolt elvárás. A biztosító vonatkozó szabályzatában, valamint az alapkezelővel, illetve letétkezelővel kötött szerződésben fontos rögzíteni a nettó eszközértéket, a befektetési egységek darabszámát, továbbá, hogy a unit árfolyamokat hány tizedes jegy pontossággal tartják nyilván.
102. Követendő gyakorlat, hogy a biztosító belső ellenőrzése a rövid és hosszú távú belső ellenőrzési tervek elkészítésekor, valamint az ellenőrzések kivitelezésekor legyen figyelemmel a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) biztosítások forgalmazásából fakadó kockázatokra, továbbá a jelen ajánlásban foglaltakra.

Belső nyilvántartó- és befektetés kezelői rendszerek összhangja

103. A biztosító lehetőségeihez mérten törekedjen a manualitás minimalizálására, illetve mellőzésére a saját belső nyilvántartó-, állománykezelő-, befektetés-kezelő rendszereik-, illetve az azok közötti kapcsolat megteremtése tekintetében. Amennyiben a manualitás mégsem küszöbölhető ki teljes mértékben a folyamatból – vagy időlegesen fennáll –, a biztosító törekedjen arra, hogy a manuálisan rögzített adatok esetében megvalósuljon annak más felhasználó általi jóváhagyása, de minimum a négy szem elve érvényesüljön.
104. Amennyiben egy munkatárnak egy rendszerhez többféle jogosultsága is van, úgy indokolt a hozzáférési jogosultságok felett olyan kontrollkörnyezet kiépítése, amely biztosítja a prudens működést és kezeli a visszaélésekből adódó kockázatokat.
105. Ajánlott, hogy a biztosító befektetési tekintetében a saját nyilvántartó rendszerében szerepeltetett értékeket rendszeresen egyeztesse a befektetés-kezelői rendszerben lévővel, valamint törekedjen arra, hogy befektetés-kezelői rendszere legyen alkalmas a mindenkor hatályos befektetési politikában meghatározott instrumentumok teljes körű nyilvántartására.
106. Elvárt, hogy a biztosító készítsen úton lévő tételeik³ kezelésére vonatkozó szabályozást, vegye figyelembe az úton lévő tételeket az egyes eszközalapok nettó eszközértékének számításakor, valamint törekedjenek a szükséges korrekciók esetében a manuális beavatkozás mellőzésére.

³ Olyan tétel, amelyet követelésként kell kimutatni az eladott értékpapírok eladási árának pénzügyileg nem rendezett összege nagyságában, illetve kötelezettséggént kell kimutatni a vásárolt értékpapírok vételárának pénzügyileg nem rendezett összege nagyságában.

Az egységszámlákon végrehajtott tranzakciók, egyes elszámolások

107. Követendő gyakorlat, hogy a biztosító állománykezelési szabályzatában rögzítse a teljes állománykezelési munkamenetet a folyamatok, feladatok felelőseinek feltüntetésével, időbeli ütemezésével, az ügyfél tranzakciós kérelmének (eszközalapváltás, eseti befizetés teljesítése stb.) befogadásától a végrehajtás, illetve az állománykezelési rendszerben való rögzítés, továbbá az ügyfél felé történő visszajelzés megtörténteig.
108. Indokolt, hogy a biztosító olyan szerződési feltételeket, illetve belső eljárásrendet alakítson ki befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási termékekkel kapcsolatosan, amelyeket a rendelkezésre álló erőforrások (létszámkapacitás, állománykezelési- és befektetési rendszerek funkciói, valamint azok összhangja) igénybevételével mindenkor a szerződésekben, szabályzatokban meghatározott határidőben és módon teljesíteni tud ügyfelei részére. Szükséges, hogy a biztosító mindenkor térjen ki a saját belső eljárási rendjében arra, hogy a szerződési feltételekben foglaltaktól eltérhet-e az ügyfele javára, és amennyiben igen, milyen esetekben. Ajánlott rögzíteni azt is, hogy ezen eltérő gyakorlathoz kinek a jóváhagyása szükséges.

Eszközalapok közötti váltás információs arbitrázs lehetősége, eszközalapok értékelése

109. Elvárt, hogy a biztosító az eszközalap átváltási kérelmek befogadására, kezelésére, teljesítésére, továbbá az eszközalapok értékelésére (árazás) vonatkozó eljárásait úgy alakítsa ki, hogy azzal kiküszöbölhető legyen az ügyfelek és az eljáró ügyintézők információs arbitrázs lehetősége. Ennek keretében javasolt az utólag történő árazási technika alkalmazása, mely keretében a befektetési egységek adott napra vonatkozó árfolyamának kiszámítása és közzététele az adott napi piaci árfolyamok alapján, azonban egy későbbi időpontban történik.

Likviditási és partnerkockázat kezelése

110. Követendő gyakorlat, hogy a biztosító a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítások tartalékfedezetét képező eszközalapok likviditáskezelésére vonatkozó szabályokat rögzítse a likviditási szabályzat(ok)ban, különös tekintettel az eszközalapokban lévő befektetési jegyek forgalmazásának felfüggesztése, akadályoztatása, illetve az eszközalapokban lévő eszközök illikviddé válása eseteire.
111. Javasolt, hogy a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási ágazatra vonatkozóan is készítsen a biztosító (likviditási) stressz forgatókönyveket, melyek térjenek ki a magas visszavásárlások hatásainak kockázataira is.
112. Ajánlott, hogy a biztosító a kockázatkezelési gyakorlatában térjen ki a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) befektetésekkel kapcsolatos partnerkockázatok értékelésére, így a vagyonkezelőnek, illetve a letétkezelőnek a biztosítóval szembeni nem teljesítési kockázatára is.
113. Elvárt, hogy a biztosító törekedjen (megfelelő szabályozáson nyugvó gyakorlattal) a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási ajánlatok mielőbbi feldolgozására, elkerülve, illetve csökkentve a biztosítási díjak beazonosítása, illetve az ajánlatok feldolgozása közötti időbeli elhúzódnásból fakadó kockázatokat.

V. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

114. Az ajánlás az MNB tv.13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.

115. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
116. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.
117. Az MNB jelen ajánlás alkalmazását – a 118. pontban foglaltak kivételével – 2017. január 1-től várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.
118. Az MNB az ajánlás II., III. és IV.99. pontjában foglaltak alkalmazását a 2016. december 31. után létrejött biztosítási szerződésekre vonatkozóan várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.
119. Hatályát veszti a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításokkal kapcsolatos prudenciális és fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló 13/2012. (XII. 4.) számú ajánlás.
120. Az MNB a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításokkal kapcsolatos prudenciális és fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló 13/2012. (XII. 4.) számú ajánlásban rögzített elvárásoknak való megfelelést jelen ajánlás alkalmazásáig továbbra is elvárja az érintett pénzügyi szervezetektől.

Matolcsy György sk.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke